

Poradnik (5) dla właścicieli lasów

Jesienne porządki w lesie

Jesień kojarzy się wszystkim z okresem zbiorów oraz przygotowaniem do zimy.

W lesie jest inaczej, gdyż pozyskanie drewna, będące głównym dochodem z lasu odbywa się praktycznie cały rok, natomiast jako takich przygotowań do zimy nie stosuje się.

Niemniej jednak wykonuje się w tym czasie zabiegi charakterystyczne dla tego okresu.

Warto obejrzeć młodsze uprawy czy nie zostały zagłuszone przez chwasty, które w bieżącym, obfitującym w letnie opady roku, intensywnie przyrastały. Pozostawienie zagłuszonych sadzonek spowoduje ich wyparzenie pod warstwą chwastów i śniegu i tym samym zmuszeni będziemy wykonywać dość kosztowne poprawki. Wraz z tym zabiegami warto jest zabezpieczyć sadzonki przed zgryzieniem. W okresie jesienno – zimowym oraz wczesnowiosennym, zwierzyna szukając pożywienia najczęściej odwiedza właśnie uprawy, a po takich „odwiedzinach” kondycja uprawy niestety bardzo spada. Drzewka liściaste regenerują się szybciej, natomiast iglaste jeszcze przez bardzo długi czas nie będą prawidłowo wzrastać. Na rynku istnieje spora gama repentoli i osłonek, lecz ja proponuję zabezpieczać uprawy wełną owczą. Główną zaletą wełny jest to, że jest materiałem naturalnym i łatwym w użyciu, a skuteczność takiego zabezpieczenia została wielokrotnie sprawdzona w moim Nadleśnictwie. Zabezpieczamy pęd główny zawiązując odrobinę wełny na jego wierzchołku chroniąc pączki szczytowe, z których w następnym sezonie wegetacyjnym rozwiną się prawidłowe przyrosty.

Właściciele upraw założonych na wilgotnych terenach, bardzo zachwaszczających się, szczególnie z silnie rozwiniętym sitem, niejednokrotnie po zimie zauważyli, że sadzonki nie rozwijają się i usychają. Zazwyczaj sprawcą tych szkód są myszowate, które ogryzają dolne części sadzonek w okre-

sie zimowym i wczesnowiosennym. W celu wyeliminowania tych szkód, właśnie w okresie jesiennym należy sadzonki, a właściwie ich dolne części, zabezpieczyć, smarując je repentolami dostępnymi na rynku. Warto zapytać miejscowego leśniczego, który repentol będzie najskuteczniejszy i jak i kiedy najlepiej będzie go zastosować. Dodatkowym zabezpieczeniem będzie wystawienie na naszych uprawach czatowni dla ptaków drapieżnych.

W uprawach, które wymagają poprawek warto jest wykonać wyprzedzające przygotowanie gleby. Zazwyczaj wykonuje się talerze o wymiarach 40–60 cm x 40–60 cm, poprzez zdarcie zachwaszczonej pokrywy gleby i przekopanie powierzchni talerza na głębokość ok. 20 cm.

Takie przygotowanie gleby poprawi jej strukturę i stworzy optymalne warunki dla rozwoju posadzonej wiosną sadzonki. W uprawach, gdzie przyczyną wypadu jest podtopienie, należy wykonać wywyższone miejsca sadzenia, usypując kopczyki, bądź wywyższając talerze.

Z podobnych powodów wskazane jest wykonanie jesiennego przygotowania gleby na powierzchniach przeznaczonych do odnowień lub zalesień, wiosną przyszłego roku.

W uprawach po raz ostatni w sezonie warto usunąć i spalić drzewka opanowane przez szkodliwe grzyby i owady, a w drzewostanach starszych usunąć drzewa zasiedlone przez owady, tak zwany posusz czynny.

Jesienią i zimą nie powinniśmy zapominać o ptakach, największych sprzymierzeńcach lasu i ich właścicieli. Można zadać pytanie, dlaczego tak wcześnie, skoro ptaki składają jaja wiosną. Musimy pamiętać, że każda budka wykonana jest przez człowieka i wchłonęła jego zapach. Ptaki nie zasiedlają świeżo powieszonych budek, dlatego też należy to zrobić z odpowiednio długim wyprzedzeniem.

Tadeusz Zawistowski

Inżynier nadzoru w Nadleśnictwie Rudka

Październik i listopad

Uprawy

- W uprawach zagłuszonych przez chwasty odślaniamy sadzonki, chroniąc je przed wyparzeniem pod śniegiem. Jest to tym bardziej konieczne, im drzewka mniejsze, a otaczająca je roślinność bujna.
- Kontrolujemy uprawy pod kątem udatności, czyli tego, czy drzewka się przyjęły i czy nie zostały zniszczone przez zwierzynę lub inne czynniki. W miarę potrzeb wyrwyśmy i palimy **sadzonki opanowane przez grzyby i owady**. Jeśli wypadów jest dużo, zachodzi potrzeba wykonania dosadzeń (tzw. **poprawki**). Jesienią należy przygotować w tym celu glebę, najczęściej ręcznie, wykonując tzw. talerze przy pomocy motyki leśnej.
- **Zabezpieczamy** także młode drzewa **przed zgryzieniem** przez zwierzynę.

Młotniki i drzewostany starsze

- **Usuwanie posuzu** wyrotów i złomów – szczególnie **zasiedlonych przez owady**. W ten sposób unikniemy zasiedlania kolejnych drzew przez owady.
- W drzewostanach sosnowych warto zrobić **jesienne poszukiwanie szkodników sosny**, w dębowych – zakładamy pierścienie lepowe w celu określenia zagrożenia od foliofagów (konieczna będzie pomoc leśnika). **Wywieszamy budki lęgowe dla ptaków**, a już wiszące czyścimy i naprawiamy.

Przygotowanie do sadzenia

- Na jesieni **przygotowujemy glebę** pod odnowienia na zrębach. Kto planuje odnowienia lub zalesianie gruntów w przyszłym roku, powinien zabrać się za przygotowania organizacyjne (sadzonki, pracownicy, narzędzia). Wiosną czasu jest mało!

Jesienne sadzenie

- Praktyka sadzenia drzew jesienią jest w naszych warunkach rzadsza, co nie oznacza, że nie należy jej praktykować. Do późnojesiennego sadzenia w terminie koniec października – listopad należy polecać gatunki liściaste. Gdy średnia temperatura spada poniżej ok. 5° C ustaje wegetacja, wówczas drzewa można wysadzać na uprawach. Choć leśnicy są ostrożni w poleceniu sadzenia lasu jesienią, to warto zwrócić uwagę, że ten termin umożliwia rozładowanie natłoku prac zalesieniowych wiosną, kiedy nagli postępująca wegetacja.